

Säilitusalane seminar
Eesti Rahvusraamatukogus
20.02.2020
Helle Maaslieb

VIGURRAAMATUD SÄDELUSEST JA SÄILITAMISEST

Eesti Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

Kirjutan ja kustutan

Õpi mängides

Vasta õpetaja Täpi abil
küsimustele

3+

Mina olen Täpi.
Puuduta minu ninaga
vastust ja saa teada, kas
see oli õige või vale.

Kus on jänes?

- Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus kogutakse, säilitatakse ja tehakse uurijatele kättesaadavaks:
- Kõiki eestikeelseid trükiseid (olenemata nende ilmumiskohast);
- Baltimaid ja/või siin elanud ning elavaid isikuid käsitlevaid trükiseid, samuti eesti autorite kirjutatud, resp. koostatud, toimetatud, mujal ilmunud teoseid ja Baltimail elanud teistest rahvustest autorite töid;
- Fennougristika alaseid teatmematerjale;
- Kõiki trükiseliike - raamatuid, perioodikat, geograafilisi kaarte, noote, pisitrükiseid jm (neid talletatakse seitsmes kollektsioonis)

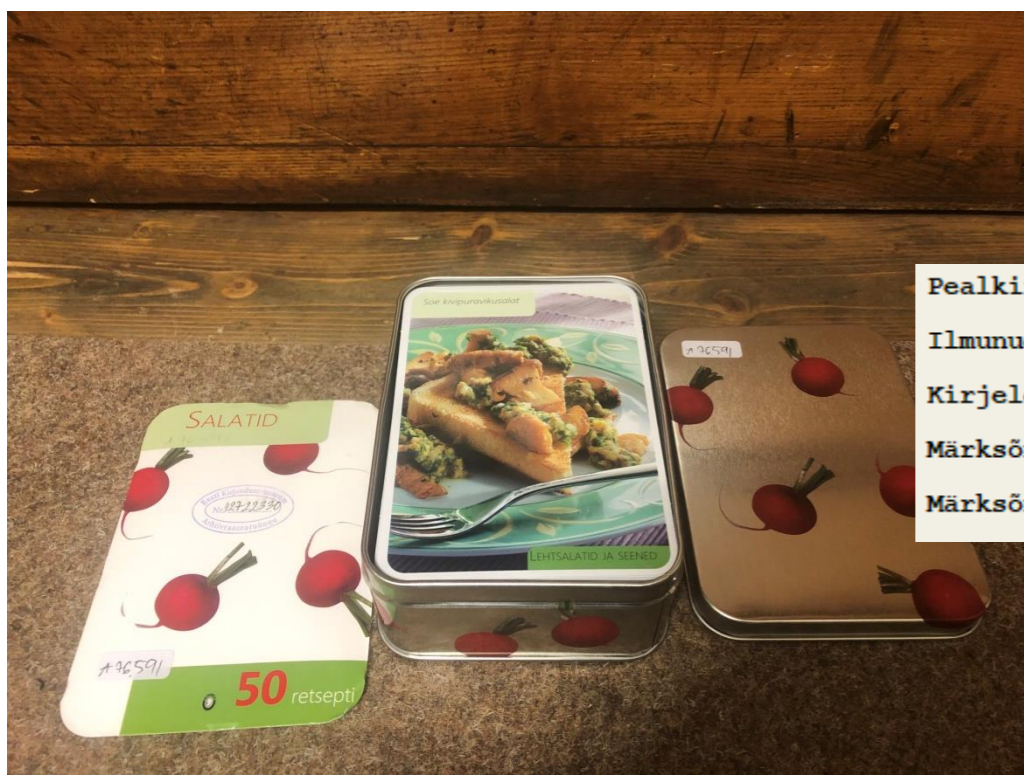
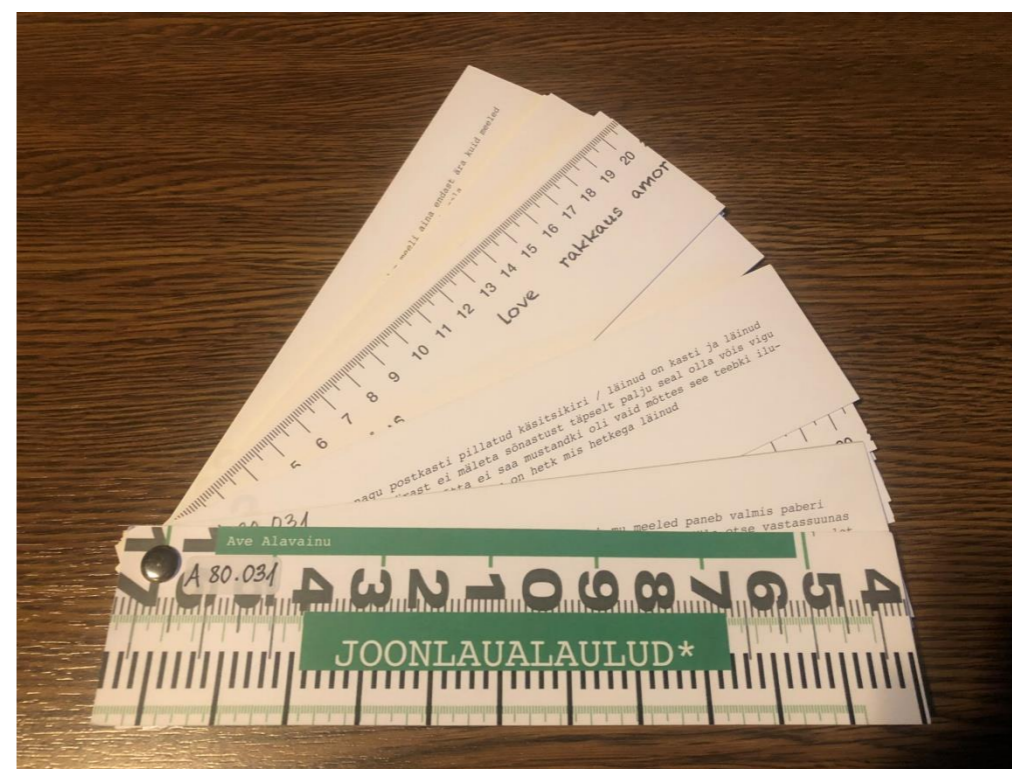

- Vastavalt säilituseksemplari seadusele on Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogul kohustus säilitada trükiste säilituseksemplare ja need ka üldsusele kättesaadavaks teha.
- Arhiivraamatukogus leiduvaid trükiseid on võimalik kasutada ainult kohapeal.
- Digitaalsed säilituseksemplarid on mõeldud kasutamiseks autoriseeritud töökohal.
- Raamatuturu konkurents on eristumise, atraktiivsuse ja kasutajatele (peamine sihtgrupp lapsed) eripalgeliste raamatute leidmiseks panustatud paljuski vigurraamatutute tegemisele. Üha enam trükitakse /toodetakse kõikvõimalike lisadega raamatuid.

VIGURRAAMAT

- Raamatukogundussõnastiku järgi on vigurraamat: lastele määratud raamat, millel on mänguasja omadusi: kujutab midagi/kedagi ruumiliselt vm
- Võiks kasutada ka laiemalt, kui ainult lasteraamatute puhul. Või leida mõni hea uus märksõna!?
- Näited: märksõna vigurraamat kasutusel ka mittelasteraamatute puhul. Mõnikord märksõna puudu - kirjeldatud märkustes või kirjelduses.

AUTOR	100	1	Alavainu, Ave, d1942-
Pealkiri	245	1 0	Joonlaualaulud / cAve Alavainu ; [disain: Ilona Gurjanova]
Ilmunud	260		[Kärdla] : bAve Vita[!], c2012 e([Põltsamaa : fVali Press])
Kirjeldus	300		[49] l. : bill. ; c5x21 cm
Märkused	500		Tekst ja illustratsioonid lehe ühel küljel
Märksõnad	654	9	eesti
Märksõnad	650	9	eesti
Märksõnad	655	9	ilukirjandus
Märksõnad	655	9	luuletused
Märksõnad	655	9	vigurraamatud

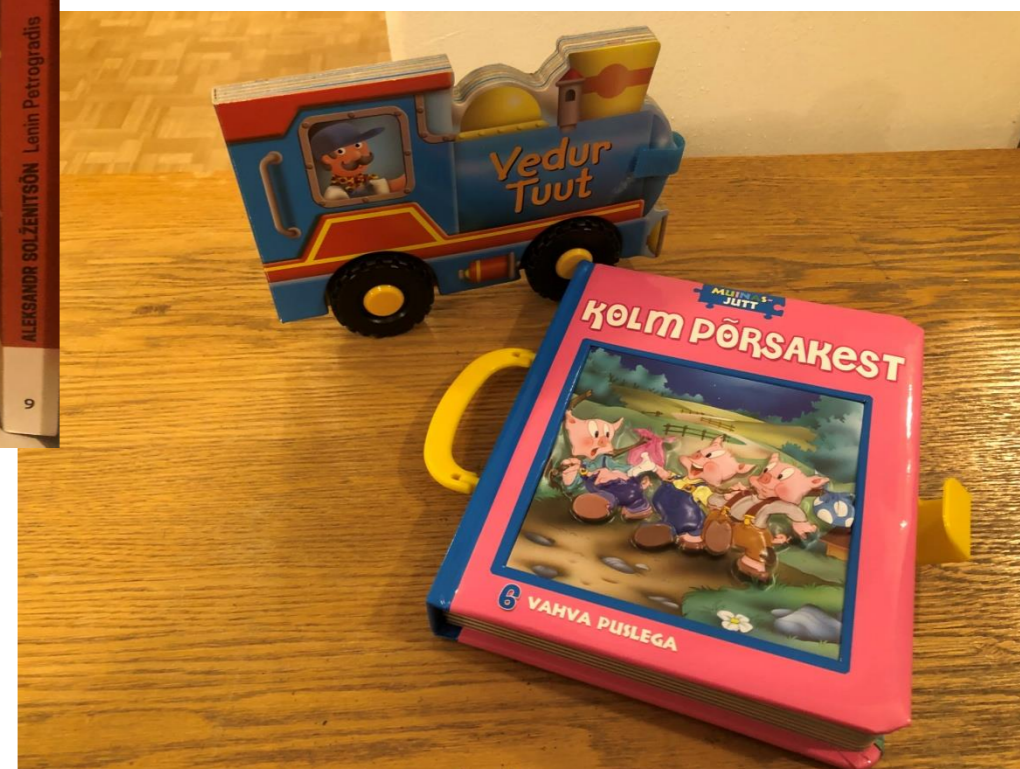
Pealkiri	245	0 0	Salatid : b50 retsepti / c[tõlkinud Merle Jung ; toimetanud Reet Sau]
Ilmunud	260		[Tallinn] : bSinisukk, cc2008 e(Bratislava : fSlovart Print)
Kirjeldus	300		50 l. plekk-karbis : bill. ; c15 cm
Märksõnad	650	9	salatid (toit)
Märksõnad	655	9	kokaraamatud

- Kuidas toimida, kui raamatu juures/küljes on mittetavapärasesest materjalist lisad (plastmassist esemed, patareid, tekstiilid, kiled, värvid, pliiatsid jne) või on teavik ise juba sellisest materjalist?
- Oleme üha rohkem hakanud sellist erisust arvestama ja märkama ja selliste raamatute osakaal tundub ka kasvavat.
- Puudub ühtne tegevuskava ja praktika. Oleme tegelenud juhtumipõhiselt/süsteemselt, sõltuvalt materjalist.
- Materjalipõhiselt – kindlad eemaldatavad artiklid nt patareid, värvid.
- Tagantjärele teinud muudatusi (eraldanud lisasid, mapistanud).

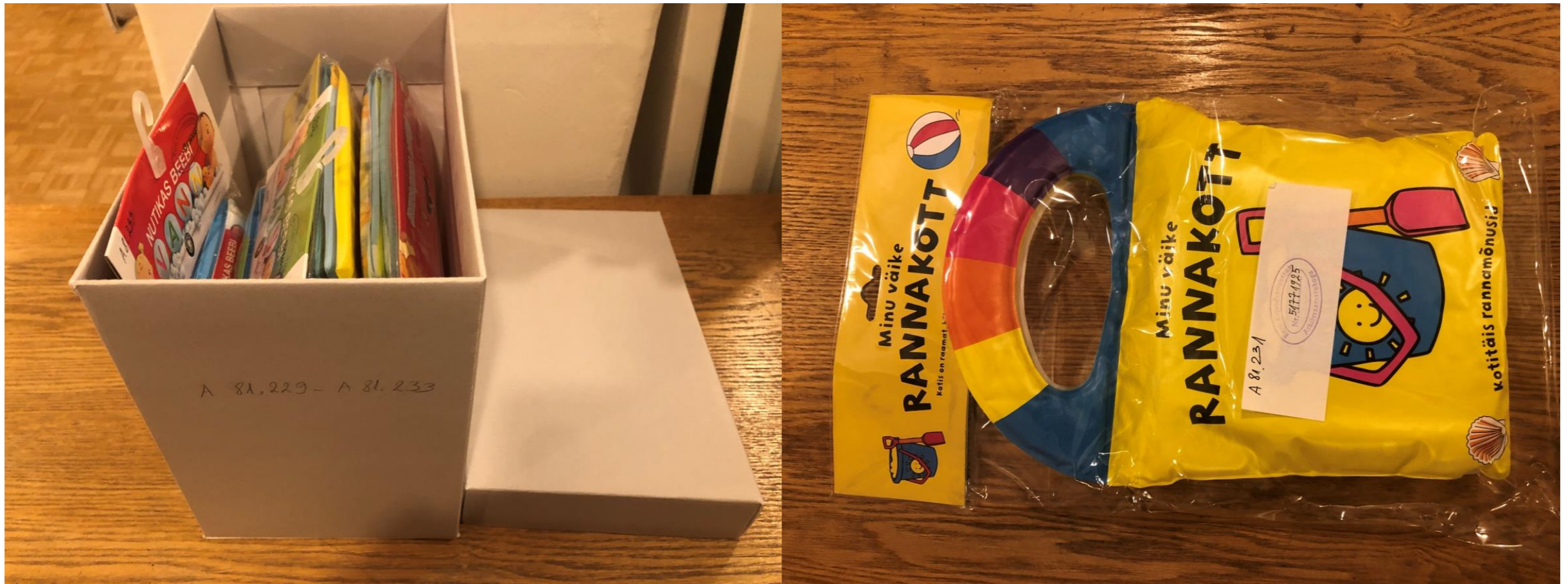
- **PRAKTIKAD**

- Väikeste lisadega (papi)raamatud tavapäraselt fondis.

Raamatud, millel plastikust osade eraldamine muudaks palju raamatu funktsionaalsust (autorattad, kellaseierid), on need jäänud raamatu külge. Kaua need kestavad ja kuidas mõjutavad paberit? Vajadusel mapistame/karbistame.

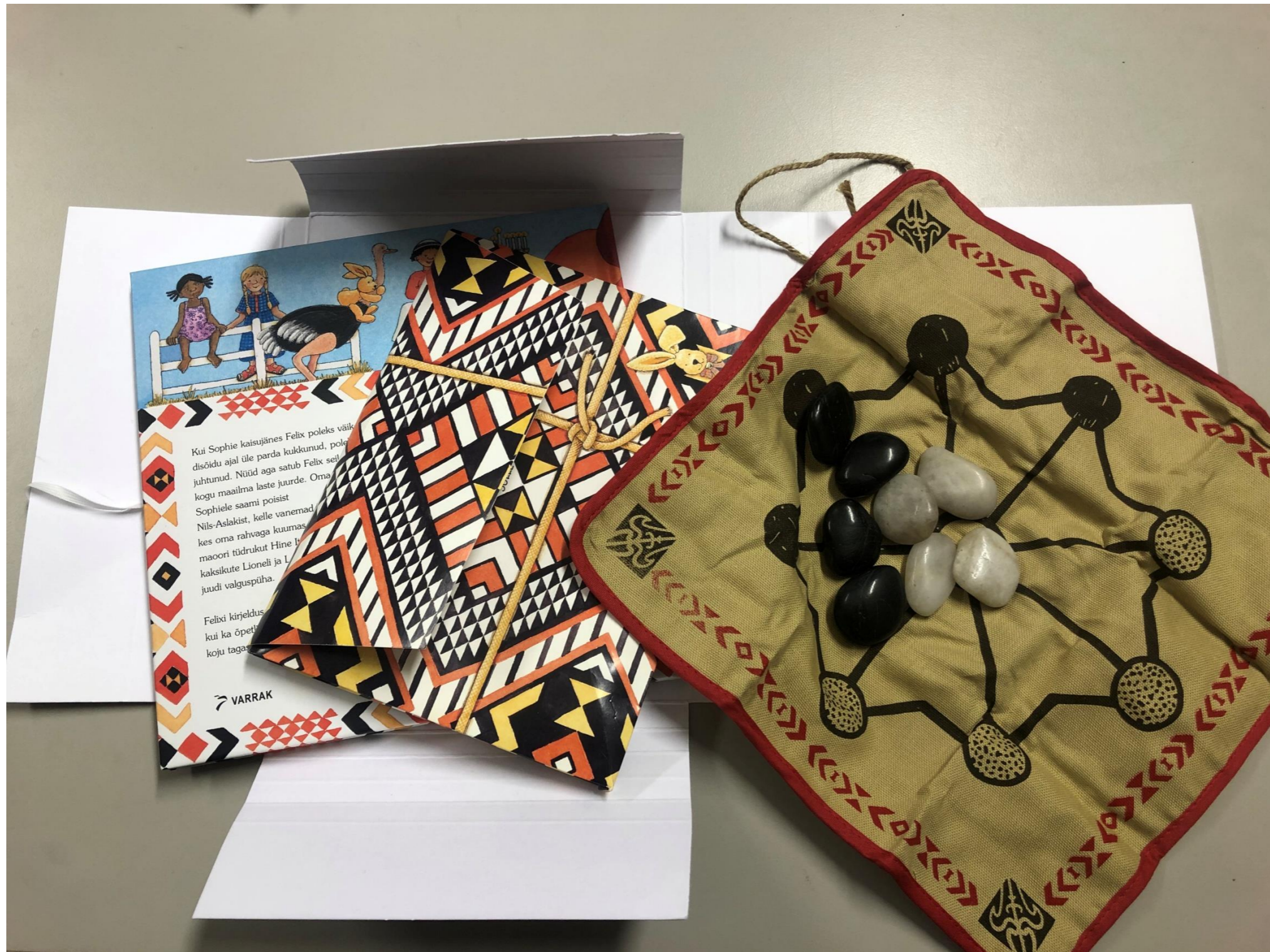
Sarnaseid materjale on hoidlas koondatud ühte ja hoiustatud mapis/karbis, mõningatele (nt vanniraamatud) on jäetud ümber kileümbrised

- Pusled
- Kleepsuraamatud
- Kassetid, VHS, CD, vinüülid, flopid – kas hoida raamatuga koos või eraldi? Seni oleme hoidnud põhiosa juures. Tulevikupraktika? Nende pakendid (nt CD kiletaskud) üsna säilimisvaenulikud. Kiiresti kaduv info. Vormi ja kompleksuse huvides on lisad samas vajalikud.

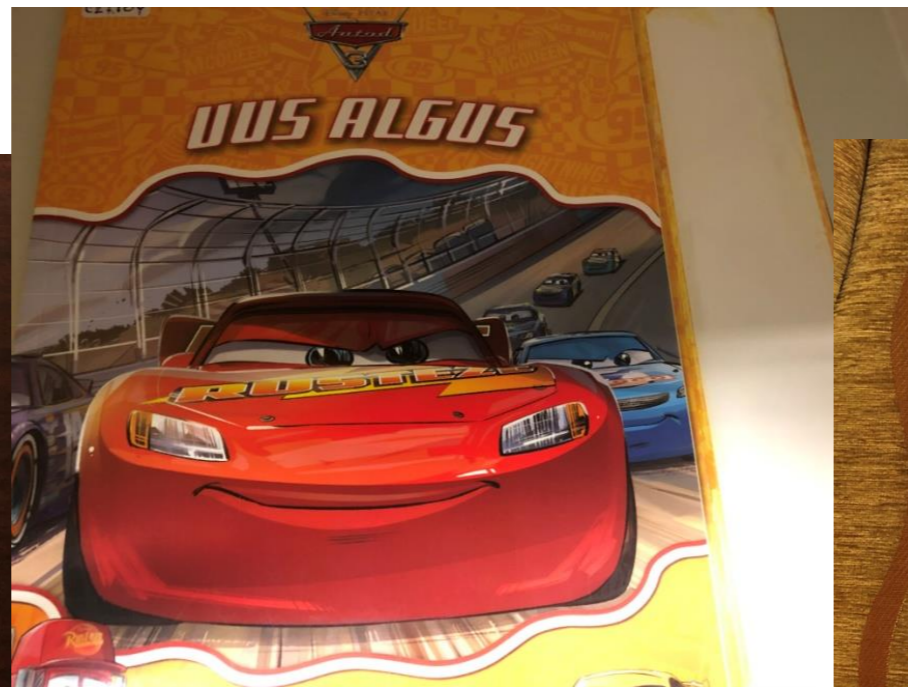

Lisad on raamatu juures põhifondis.

Lisad eemaldatud

- Nt värvid/pintslid (oleme neid varem ka külge jätnud). Sierra andmetel käituvad RKd ka väga erinevalt: nt *Autod 3 : uus algus* värvidega raamatu puhul on märkustes mitu varianti:
- Lisa: vesivärvid ja pintsel,
- Värvide eemaldatud säilituslikul eesmärgil
- Vesivärvid ja pintsel eemaldatud, ei säilitata

Probleemid. Küsimused.

- Millised lisad eraldada põhiosast?
- Kas lisad, mis eraldatud peamisest kandjast, jätta teaviku juurde või on eraldi?
- Kuidas kohaviidastada ja kokku viia põhiosaga? Iga kord ei saagi enam täpselt osi kokku viia (pliiatsid, kujukesed). Samas kui Digaris on digikoopia, kas kõikide lisade säilitamine vajalik? Sellisel juhul, kas vajame ühtset mittesäilitavate lisade nimekirja?
- Kas perspektiivis võtta kasutusele lausmapistamise asemel muid meetodeid (TÜRK ja vaakumpakendamine?)

OOTUSED

- Teada erinevate säilituseksemplare säilitavate raamatukogude praktikaid ja võimalusel neid ühtlustada.
- Heade praktikate jagamised.
- Juhendid vigurraamatute säilitamiseks.
- Kontaktid, kellega otse suhelda, kui on küsimusi. Praktikud!
- DIGAR jätkab vigurraamatute digiteerimist, et tekiks koos trükieelsete failidega vigurraamatute terviklik digikollektsioon.

